

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

LXXXVIII. II. De eadem re; tractat Electionem prædestinatorum in communi: cujus providentiæ præter causas quæ soli Deo sunt notæ, plurimas assignat, alias ex Deo, alias ex hominibus petitas.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

FERIA QUARTA

DOMINICÆ PASSIONIS:

CONCIO SECUNDA.

DE PRÆDESTINATIONE.

Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me. Ioan. 10.

Quod populi quidam sapientiã cõmendabiles nobis de Sapienciã Dei exhibuerunt, positã in Templorum suorum vestibulo statuã Minervæ, ingenti velo cõperta cum hac inscriptione; Nemo adhuc mortalium peplum meum revelare potuit; Id ego possum ponere in hoc sermonis ingressu, cum de prædestinatione vobis locutus sum, quam Apostolus nominat Consilium Dei, ad quod neminẽ ipse unquam vocavit. Rom. 11. *Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliaris eius fuit?* Propositum mihi non est reterege illud velum, sed persequendo explicationem Evangelii, quod aggressi sumus, ubi sub ovium nomine habetur sermo de prædestinatis; postquam vobis locutus sum de existentia naturæque prædestinationis, dicere vobis hodie de his quæ Deus operatur eiga prædestinatos, & non præstat Reprobus, quod quidem comprehenditur hisce verbis; *Ego*

cognosco eas, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu meã. Verum quo materia difficilior est, eo majori divinæ gratiæ adjutorio egemus. AVE MARIA.

In priori discursu ostendimus dari in Deo prædestinationẽ; cũ hæc ratiocinatio id cõcludat; Si est Deus, est etiam providentia, si est providentia, multò magis prædestinatio, hoc est peculiari providentia circa hominũ salutem. Nunc ordine sequitur dicendum, quo peculiari modo Deus se habeat circa Prædestinatos, quã in re quod occurrit primum est Electio, unde passim in Scriptura prædestinati appellantur Electi: *Multi vocati pauci vero Electi: Matth. 20. Elegit nos in ipso, &c. Ephes. 1. Congregabunt Electos ejus, &c. Matth. 24.* quibus verbis significatur electio prædestinatorum, quæ nihil aliud est nisi delectus & discrimen quod Deus facit electorum repro-

R 3 borum,

borum, in Evangelii nostri hisce verbis notatum: *Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis: oves mea, vocem meam audiunt*: Nam ex istis inferendum est; non igitur omnes sunt oves: ait enim, *Vos non estis ex ovibus meis*: Aliqui autem inter oves censentur, nam dicit, *oves mea vocem meam audiunt*. Quemadmodum ergo Deus olim Aegyptios, & Israëlitas, divisit luce, & tenebris Exodi 10. *Et facta sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus: ubicumque autem habitabant, filii Israël, lux erat*: Ita per electionem Deus quosdam assumit, & alios deserit; Est enim Electio, unius assumptio, & alterius derelictio.

Porro in illâ separatione duo mihi difficilima occurrunt, primum in genere, alterum in particulati: In genere quidem circa hunc modum agendi Dei, cur scilicet usus est electione aliquorum, & differentiâ, ut alios salvare voluerit, alios reprobare, cum omnes homines salvare potuisset si voluisset, neque enim Deo deesse poterant modi omnes homines salvandi, sed voluit inæqualiter erga homines se gerere, ex qua inæqualitate accidit ut quidam electi sunt, alii verò damnentur: qui enim electi sunt, salvantur, qui relictii sunt, damnantur. Jam quod in particulari maximam habet difficultatem illud est, unde accidat ut iste censatur inter prædestinatos, alter inter reprobos: cur Paulus Electus est, & factus vas electionis; Judas autem derelictus, & factus filius perditionis, ut eum vocat Christus Dominus. Unde enim petitur causa huius separationis, atque discriminis, ut scilicet unus eligatur præ alio? secundum illud Matth. 24. *Duo erunt in agro, unus assumetur, & unus relinquetur: Dui molentes in mola, una assumetur, & una relinquetur.*

Incipiamus à primo, ac consideremus divinum illud decretum quo Deus non in singulari, & determinatè, sed in generali & vagè statuit eum modum providendi, quò non

omnes prædestinentur, sed tantum aliqui, relictis aliis, cum esset in potestate Dei, omnes salvare, si voluisset; hoc ego sequentibus conclusionibus explicare aggredior.

Dico itaque 1. licet huius rei tantæ nulla causa reddi posset, ab ullo homine vel ab Angelo, tamen id nobis satis esse deberet, cum ita se res habeat, non id factum fuisse sine Deo, cum ejus rei procuratio ad præcipuam Providentiæ Dei partem pertineat, atque inde sequatur id esse justissimum, æquissimum, & sanctissimum, & supposito præsentis rerum creaturarum ordine, id fieri debuisse. Ratio est quia Dei providentiæ est omnium perfectissima: nam in nullo alio reperiri potest, aut plus sapientiæ, aut plus bonitatis, aut major aliqua potentia; itaque in Deo nec deest sapientiæ, ut norit, non bonitas, ut velit, non potentia, ut exequatur, aded ut nulla re impediri possit. Et hæc fuit Apostoli responsio Rom. 9. dum ait: *ô homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?* Item; *Nunquid iniquitas est apud Deum? absit, & cap. 11. ô altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ ei, quam incomprehensibi sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Dei aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*: In quibus verbis, insinuat 1. esse aliquas causas huius dispositionis. Nam si nullæ essent causæ prædestinandi potius hunc hominem, quam alium, facile fuisset Apostolo dicere rationem huius discriminis ad divinum beneplacitum revocari, nullo præsupposito examine futurarum actionum, quare nihil aliud restaret admirandum, & exclamandum in altitudine, & incomprehensibilitate iudiciorum Dei, circa prædictum modum providendi, insinuat 2. illas causas esse

occultas in Deo, & consequenter homini imperferutabiles, & incomprehensibiles, unde Augustinus eas appellat iudiciorum Dei altum profundum, Epistola 105 ad Sixtum, & lib. de Gratia, & lib. Arb. cap. 22. occultam Dei Providentiam. Insinuat 3. id tamen esse æquissimum, licet sic occultum: Unde idem August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. vocat æquitatem occultissimam & ab humanis sensibus remotissimam: Et Laurentius Justinianus sic ait in fasciculo amoris cap. 17. Nemo igitur prædestinationis altitudinem, & prædestinatorum causas, cui soli periscrutatione præsumat inquirere, quæ in sola æternæ sapientiæ cognitione absque errore sunt posita: Quisque in dubio fateatur verissima, & rationabilia esse Dei iudicia quamvis occulta. Et hæc ratio satisfacit ignavis, & sapientibus: omnes enim homines sunt, unde Apostolus in univertum, *ô homo tu quis es, qui respondeas Deo?*

Dico 2. Ita non dari certam aliquam & determinatam causam hujus providentiæ, quasi aliquis asserere posset hanc esse hujus rei veram causam, & non aliam, quia id pertinet ad profundum Dei, uti hunc locum Apostoli Sancti Patres interpretantur, ut tamen subindiceretur aliquam esse causam; nam qui dicit aliquid esse occultum, & imperferutabile, nõ dicit nullam esse causam, sed illam esse occultam. Et propterea iidem Sancti Patres illos reprehendunt qui dicebant Apostolum inopia rationis confugisse ad admirationem, & exclamationem, quod causam nesciret, aut nulla esset: nam ideò id fecit, ut ostenderet causam esse occultam, neque debere homines de illa temerè asserere, & neminem posse respondere Deo hoc est conqueri; si enim causam nesciat non est quod Deo respondeat, cum ignoret, si sciat justissimam videbit; itaque nec habebit quod Deo respondeat. Chrylost. in cap. 9. Epistolæ ad Rom. Homil.

16. Non dicit Apostolus quod ista solvere sit impossibile: Sed quid? iniquum esse de istis querere: S. Augustinus in Enchirid. cap. 99. Quidam stulti putant Apostolum in responsione defecisse, & inopia reddendæ rationis, repressisse contradictoris audaciam: S. d. magnum habet pondus quod dictum est, *ô homo tu quis es?* & in talibus quæstionibus, ad suæ capacitatis considerationem revocat hominem, verbo quidem brevi, sed re ipsa magna est redditio rationis: Si enim non capit hæc, quis est qui respondeat Deo? Si autem capit, magis non inveniet, quid respondeat.

Dico 3. Præter plurimas causas nobis occultas & soli Deo notas plurimas assignari posse, tum ex parte Dei, tum ex parte hominum. Ex innumeris quæ possunt afferri nos aliquas seligemus. Incipiamus ab iis quæ sunt ex parte Dei. Nam cum Deus in omnibus operibus se respiciat ut finem, idem fecit in reprobatione, secundum illud Prov. 16. *Univerfa propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum*: quia in decernendo supplicio impii, divina attributa manifestantur: in tantam enim se respicit Deus ut finem, & reprobatione, & in aliis, suæ providentiæ partibus, quatenus ex suis operibus elicit ostensionem, seu notitiam suorum attributorum, & hæc est gloria Dei extrinseca.

1. Itaque ex ista inæquali gratiarum suarum partitione, ex qua fit ut aliqui inter prædestinatos censeantur, alii autem inter derelictos, ostendit Deus se esse Dominum suorum donorum, & gratiarum, & jure summo agere; cum negat, quibus vult, abundantiora beneficia naturæ, & gratiæ: qua ratione inter homines dicitur ille uti suo jure, qui debitum suum exigit, & rem indebitam negat petenti, & desideranti. Certè si Deus æqualiter omnes tractaret, videretur idem omnibus debere: ut autem scias nemini debere, confert quibus vult; & quibus

non

non vult, illis denegat: Hanc rationem tangit Apostolus cum dicit Roman. 9. *An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam:* quibus verbis significatur, quòd si creatura habet plenam sui operis potestatem, ita ut figulus possit ex eodem luto pro suo arbitratu facere quod vult (unde mentionem fecit ejusdem massæ, & luti, ut scias operis inæqualitatem non provenire ex materia inæquali, cum sit idem lutum) multò magis hanc potestatem esse in Deo, cujus potentia est suprema, & qui de hominibus, & de omnibus rebus, uti potest ad libitum, sine ulla injustitia, quia nulli debitor est, sed agit omnia, pro summo suo dominio. Itaque in illa dispositione, nullum locum habet justitia, quia in eo nullum est debitum, sed totum opus pertinet ad agentis potestatem, quæ cum sit suprema, relinquit artificio omnem faciendi, aut non faciendi, vel faciendi illò; vel illò modò, libertatem, ita ut totum negotium pertineat ad ejus arbitriũ, & liberum agendi modum; contra quam potestatem nulla relinquitur potestas creaturæ, conquerendi de artifice, aut aliquid recusandi: ad quam potestatem ostendendam inæqualiter tractat: Itaque si homo, Dominus Ligni, aut Lapidis, potest ex ligno, aut lapide, facere quidquid ei placet, aut comburere, aut comminuere, aut statuam vilem, aut honorificam conficere, multò magis Deus id potest, cujus dominium est plenum, & absolutum. Cæterùm Apostolus intelligit per vasa in contumeliam eos quos majoribus donis privat; per vasa autem in honorem eos quos majoribus donis, & gratis afficit: Idem adhuc significat cum ait ad Rom. 11. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* ut scias nihil in creaturâ præcedere, ratione cujus Deus moveatur, ut quibusdam majora donet, quasi id illi essent meriti, aliis autem neget, quòd hi non me-

rentur; nam omnibus prior dedit: igitur ex se hoc fecit, non necessitate, sed voluntate, & pro suo arbitrio: & cum tribuat, non verò retribuat, certè liberè facit, non autem ex debito, & proinde ut ostendat se liberè facere, & se nihil debere, inæqualiter donat. Finis itaque generalis Dei in quâcunque gratiâ denegatâ, est planum tacere, se Dominum esse suæ gratiæ, ut cui voluerit negare possit, sicut cum donat, liberè dat, cui dare vult.

2. Ratio est; Quia Deus circa Reprobos ostendit Omnipotentiam suam: unde sic loquitur Pharaoni Exod. 9. *Idcirco posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam:* quem locum sic reddidit Paulus ad Rom. 9. *In hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra:* quasi diceret: In hunc finem ego volui ut esses, & in regnum evehereris, teque permisi in populũ meum insurgere, ut esses occasio mihi manifestandi potentiam ac fortitudinem meam; dum enim pertinacia tua mihi obstitit & populum meum non vis dimittere, ego opera divinitatis meæ prodo; & faciam opus mirabile quo te, & tuos perdam naufragio, ex quo fiet ut nomen meum celebre, & venerabile fiat in gentibus. Iterum ibidem sic pergit: *Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta interitum, &c.* Indurationem dicit reprobiorum; per patientiam, & dilationem supplicii; non per impotentiam; sed ut majori supplicio ostendat suam potentiam & iræ magnitudinem. Vide autem hunc eventum in Reprobis & quomodo in illis eluceat potentia Dei, idque variis modis.

1. Quia infinitæ est potentia ex malis bona elicere: ut notat S. Augustinus Epistol. 106. Unde Boëtius de Consolat. lib. 4. pro-sâ 6. Sola divina vis est, cui etiam mala, bona sunt, cum eis competenter utendo, alicujus boni elicit effectum. Clemens Alexand. 1.

Seromatum: Divinæ sapientiæ, virtutis, & potentia officium est, non solum bona facere, sed illud maximè, ut id quod per malos aliquos excogitarum est, ad bonum aliquem, & utilem finem deducat. Et certè magna est Dei potentia, quòd omnia convertat in suum ordinem, ut serviant efficaci ejus voluntati, quæcunque contra ipsius voluntatem antecedentem fiunt à quibuscunque Dæmonibus, & hominibus; sive sciant sive nesciant, sive velint, sive nolint; creaturâ semper Deo serviente.

2. Quia licet Reprobi sup̄ voluntati, contra Dei voluntatem multa agant, atque moliantur; non tamen id fit supra mensuram permissionis divinæ, & impediuntur ne plus nocent, aut aliter, quàm permittuntur: quibus idè Deus præscribit & fines, & modos, & circumstantias.

3. Ostenditur Dei Potentia in punitione Reproborum: nam licet supergrediantur ordinem legis, qui non tenetur nisi obedientiâ, quæ liber est actus, retinentur tamen in ordine pœnæ, quæ etiam nolentibus irrogatur: præsertim cum nullâ aliâ re magis se formidabilem exhibeat Deus, quàm castigatio- ne impiorum: quod ex supra dictis ab eo ad Pharaonem, patet; ut ex iis quæ Gabaonitæ ita dicebant, Josue 9. *Audivimus famam potentia ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto, &c.* & ex iis quæ Moyses in Cantico; Deuteron. cap. 15. *Ascenderunt populi, & irati sunt; dolores obtinuerunt habitatores Philisthim. Tunc conturbati sunt Principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaan: Irruat super eos formido & pavor, in magnitudine brachii tui.*

3. Manifestatio fit Justitiæ punitivæ Dei, quam amare potuit propter honestatè quam habet, & conformitatè cum rectâ ratione. Nam sicut honestum Misericordiæ volutum est à Deo, per actum prædestinationis, ita ho-

nestum Justitiæ punitivæ amari debuit ab ipso. Siquidem congruentius est Deum velle, & exercere varia honestorum genera, quàm unum, aut alterum solum. Neque enim tantum decuit ut manifestaretur solum attributum Misericordiæ, neque solum attributum Justitiæ distributivæ, commutativæ, & remunerativæ; sed oportuit etiam manifestari attributum Justitiæ punitivæ operibus ad extra; idque per insignem, & Deo dignam manifestationem, scilicet supplicio æterno: secundum illud Apostoli ad Rom. 9. *Quod si Deus volens ostendere iram: quæ ostensio si sola esset certè sufficeret, cum creaturæ sint propter Deum.* Id significavit idem Paulus 2. ad Timoth. 2. *In magna domo non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed etiam lignea, & fictilia, & quadam quidem in honorem, quadam autem in contumeliam; unde quamvis vasa aurea, & argentea, meliora sint vasis ligneis, & fictilibus, expedit tamen ad domus magnificentiam, & plenitudinem, ut non solum aurea & argentea, sed etiam lignea, & fictilia habeantur ad varios usus.*

4. Ostenditur eximia Misericordia in Prædestinatos ob multiplices utilitates ex Re- probis in alios provenientes: Nam licet Deo sufficere posset in reproborum creatione, & punitione, quòd ostendat in eis iram suam, & justitiam punitivam, non tamen ejus bonitati sufficeret hæc ratio, nisi hoc faceret in bonum prædestinatorum; secundum illud Apostoli ad Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti.* ex quo loco deducit S. August. lib. 18. de Civ. Dei cap. 51. *Reprobos à Deo creati, & tolerari ut cooperentur in bonum Prædestinatorum: Itaque sic loquitur lib. 11. de Genes. ad liter. cap. 7. Num quia præsciti sunt, ideo creati minimè debuerunt: habent enim & ipsi locum suum, quem in rebus impleant pro utilitatibus Sanctorum.* Et eodem

dem sensu S. Prosper in Sentent. ad 11. caput Gallorum. Qui sibi sua iniquitate nocituri sunt, ad utilitatem nascuntur aliorum. Ratio est: Quia infinita bonitas, & sapientia, non permitteret mala, nisi propter majus bonum, & licet videatur satis magnum bonum in manifestatione iustitiæ punitivæ, in punitioe reproborum, solet tamen Deus inferiora bona ordinare ad superiora, sicque omnia reducere ad seipsum; & ita reprobi non solum congruenter ordinantur ad ostensionem iustitiæ, quæ ostensio est minus bonum; sed hæc etiam ostensio, ordinatur ad ostensionem majorem Misericordiæ in prædestinatos, quæ est longè altius bonum, quam Apost. ad Rom. 9. vocat divitias gloriæ Dei, cum ait, *Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, suscipuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum: (nam ex illâ patientiâ inducantur, unde ex dilatione crevit supplicium, & ita Deus notam facit iram suam & vindictam, & per talem vindictam manifestat potentiam suam) ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam: Id est, magnitudinem gratiæ in vasis misericordiæ; sive in suis electis, & iustis: ex pœnâ enim & gravi vindictâ malorum, nota sit magnitudo gratiæ & gloriæ electorum: multi siquidem ex eis peccarunt, quos Deus, si voluisset indurasset, & punivisset. Atqui prædestinati omnes, ordinantur ad Christum Deum & hominem: Christus verò in quantum homo, ordinatur ad Deum: Unde Apostolus 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt sive Paulus, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive presentia, sive futura: (In illis autem futuris non tantum includitur gloria Prædestinatorum, sed etiam futura pœna Reproborum) Tùm sic concludit: Omnia vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei: Ex utilitatibus verò quæ ex Reprobis in Prædestinatos redundant, paucas subijcio.**

1. Esse potest. Quia Prædestinati ex Reprobis peccatis, & pœnâ consequente, agnoscunt 1. se nihil ex propriis viribus, agere posse, nihilque habere virtutis, vel gratiæ. 2. propter peccatū originale, & peccata actualia, se non minùs dignos fuisse æterno supplicio, quàm reprobos, quos vident ignibus æternis torreti: unde sequitur, 1. ut evidentius agnoscant summam erga se misericordiam, & merè gratuitam: 2. ut ferventiùs gratias agant Deo: 3. ut in Domino, non in se gloriantur; quæ omnia collegit Apostolus ex loco citato; & ex hoc aliò ad Rom. 11. *Vide ego bonitatem, & severitatem Dei: in eos qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, &c.* Id significavit David cum dixit Psal. 90. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, &c.* Veruntamen oculus tuus considerabis, & retributionem peccatorum videbis: Unde, quot sunt reprobi, & illorum casus, & pœnæ, tot sunt prædestinatorum beneficia, non solum ex comparatione; sed quia nullos tales esse permisisset nisi prædestinati inde proficerent, in quo summum est beneficium.

2. Utilitas est: Quia Reproborum pecculis ac ruinis, Prædestinati cautiore, & securiores redduntur, humilitate diffidentia, timore divinorum iudiciorum, prudentiâ, & circumspectione: ad Rom. 11. *Si autem Deus naturatibus ramis non pepercit, ne forte, nec tibi parcat: & Proverb. 21. Mulcato pestilente, sapientior erit parvulus.* In hunc sensum August. lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. explicat illud Psalm. 57. *Manus suas lavabit in sanguine peccatoris, ut prædestinati, in supplicio reproborum, per timorem sua opera curent esse puriora.* Sunt enim aliqui, quos ut ait idem August. lib. 11. de Genesi ad lit. cap. 11. ita Deus creavit, ut ad bonum proficere, nisi malorum comparatione non possent. Ita multi ex casu Dæmonum profecerunt. Itaque Christus hoc exemplo Apostolos admonuit humili-

tatis, & cautela: Lucæ 10. Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem: quem locum Gregorius lib 23. Moral. cap. 4. sic ponderat: Mirè Dominus ut in discipulorum cordibus electionem premeret, iudicium ruinæ retulit, quod ipse magister elationis accepit, ut in auctore superbiæ discerent, quid de elationis vitio formidarent.

3. Utilitas. Quia Reprobi Prædestinatis materiam præbent maximarum virtutum, eos persequendo: hinc enim prædestinati.

1. Circa difficiliora nitentes, exercent actus hereticos.

2. Profundiores jaciunt virtutis radices, ne tentationum turbine convelli possint, & cadere.

3. Purius serviunt Deo, purificata eorum intentione ab omni sinistro affectu; uti quotidie experimur.

4. Demum soliditatem virtutis eò modo detegunt, ut & alii suam hypocriam: propterea zizania permittuntur crescere in medio tritici usque ad messem: Ita Iudicum 2. & 3. relictæ sunt inter Israëlitas habitatores antiqui in terra promissionis, ut Deus Israël emperiretur, utrum in via Dei ambularet, ac ne otio torperet. Hoc sensu dictus est Esau servile Jacob, quod sic explicat Augustinus Serm. 78. Major serviet minori, quò, inquit, ordine? illò utique quo mali serviunt bonis, non utique obsequendo, sed persequendo: Quomodo ergo mali serviunt bonis? quomodo persecutores martyribus; quomodo limæ, vel mallei auro, quomodo molæ tritico; quomodo panibus coquendis clibanus, ut illi coquantur, isti consumantur. Quomodo inquam mali serviunt? quomodo in fornace aurificis palea servit auro, ubi sine dubio, palea consumitur, aurum probatur: Itaque recitè Gregor. 2. Moral. cap. 29. Abel esse renuit, quem Cain malitia non exerceat. Ita Pharaon, Nabuchodonosor, & cæteri per-

secutores populi Israëliti ei deserviebant, ut fideles oppressi, vel imminente timore percussi ad Deum confugerent. Nonne etiam hoc ab hæreticis emolumentum accipitur, quod per ipsos veri fideles cognoscantur: secundum illud 1. Cor. 11. oportet hæreses esse, ut & qui probati sunt, manifesti fiant in vobis, ut fides Catholica magis roboretur, hæreticorum dissensione: ut docet August. lib. 18 de Civit. Dei cap. 51. Nam per hæreticorum acumina vanitatis excitantur prædestinati, ait lib. 1. contra adversarium Legis, & Prophetarum cap. 6. ut diligentius arcana veritatis inquirant.

4. Utilitas esse potest, quòd Reprobi serviunt etiam temporalibus commodis Prædestinatorum: Ita Deuteron. 24. dicitur de antiquis Palæstinæ habitatoribus. Non ejiciam eos a facie tua, anno uno, ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestia agri: paulatim expellam eos, de conspectu tuo, donec augetur, & possideas terram. Ita in sensu mystico, permittuntur Gabaonitæ vivere, Josue 9. Ut in usus universa multitudinis ligna cadant, aquasque comportent: Itaque Gabaonitæ semper viventes in terra promissionis, & nunquam in ea sortem consecuti, eos denorant, ait Origen. Homil. 10. in Josue, quilibet sint in Ecclesia nunquam tamen ad Electorum sortem perveniunt. Mitto dicere ex multis reprobis parentibus multos nasci filios prædestinatos, ut maxima pars fidelium descendit ex Gentibus & Idololâtris. Ita ab Esau: citius ortus est Iob. Nam ut ait S. Chrysost. Homil. 5. de Pœnit. Esau genuit Raguel: Raguel, Zaran: Zaran, Iobum, Adde etiam plurimis operibus augete Reprobos, utilitatem Reipublicæ: quoniam se totos rebus temporalibus impendunt, & pluribus artibus, & omnibus modis, quos sæpe Prædestinati non adhiberent. Præterquam quod Deus sic apparentem virtutem Reproborum, illis fictis ho-

nis remunerat. Ex quibus omnibus patet, quod diximus elucere eximiam Dei misericordiam in Prædestinatos, quorum causa patitur Reprobos, ob multas ab illis profectas utilitates in Prædestinatos.

5. Manifestatio fit Liberalitatis Dei in Reprobos conferendo illis vitam, & bona temporalia, nec non auxilia supernaturalia, ex voluntate antecedenti salutis: quod beneficium tanto est majoris liberalitatis, quanto magis indignis confertur, S. Hieron. lib. 3, adversus Pelagianos, Deus non condemnat ex præscientiâ, quem noverit talem fore qui sibi postea displiceat, sed tantæ bonitatis est, & ineffabilis clementiæ, ut eligat eum, quem interim bonum cernit, & scit malum futurum, dans ei potestatem conversionis, & pœnitentiæ. Audi quid dicat Matth. 5. *Qui solem suum oriri facit, super bonos, & malos: & pluit super justos, & injustos*, cujus eximiæ bonitatis exemplo, perluadet post pauca. *Estote ergo, & perfecti, sicut & pater vester celestis perfectus est*: Et Lucæ 6, *Eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos*. Finis igitur creandi & conservandi præscitos, est exercere beneficentiam conferendo beneficia corporis, & animæ rerumque omnium, quæ ad vitæ commoditatem, & jucunditatem pertinent. Hæc enim omnia verissimè sunt beneficia, ex non simulata benevolentia, sed verissima dilectione profecta, quamvis Deus simul velit permittere damnationem æternam hujusmodi hominum, quibus hæc beneficia conferuntur. Quare Reprobi non modò non possunt conquiri de sua creatione, sed etiam, pro illa, cæterisque rebus tenentur gratias agere Deo immortales. Ideò sic habet Chrysostr. Homil. 5. de Anathemate: *Mortuus est pro inimicis, pro tyrannis, &c.* quos tales fore ante mundi constitutionem sciebat, eosque præscius formavit vincente præscientiam bonitate. Et Augustinus lib. 5. contra Iulianum c. 8, Quos

ignibus æternis præscivit arduos, create non definit, nec ei, quia eos creat, nisi bonitas imputatur. Nec verò ista præscientia debuit Deum impedire. Rationem dat S. Damascenus Dialogo contra Manichæos, Nam aliqui bonum, malo cederet.

6. Ostendit Longanimitatem, Benignitatem, Lenitatem, & Patientiam suam, diu tolerando reprobandos, in hac vitâ, & ad pœnitentiam invitando: Rom. 2. *An divitiis bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?* & cap. 9. *Sustinuit multa patientia vasa iræ, &c.*

7. Ostendit Misericordiam suam in Reprobos, in donis, & in pœnis: in donis quidem, quia eo major est misericordia, quomiserior est, qui recipit: In pœnis autem. Quia reprobj pœniuntur citra condignum.

8. Ostenditur mira suavitas Sapientiæ & Providentiæ Divinæ, quæ permittit causas liberas agere motus suos, neque omnes vult evchere per auxilia supernaturalia copiosa, & opportuna, sed sinit aliquas suis viribus agere, ut innotescat, quid natura ex se agat, licet omnes præveniantur sufficientibus gratiis. Ad hæc, in eo est suavitas, quod permittit particulare malum Reproborum, propter universale bonum: nam multa bona non essent, nisi hoc malum esse permetteretur. Denique ne impediatur ordo generationis humanæ, creat, & infundit animas quas præscit damnandas; ut ait S. Thom. in Opusc. de Prædestinatione cap. 7. ratione 2.

Hactenus ostendimus varias causas ex parte Dei, cur permiserit aliquos homines damnari, & aliquos esse Reprobos. Nunc pauca hoc est duæ à nobis afferendæ sunt, ex parte hominum, 1. Petitur ex peccato originali, 2. Ex libertate hominis.

Quod ad primam causam attinet, Cum ex fide constet omnes homines contraxisse peccatum

peccatum originale, hinc constat omnes reprobari potuisse omnibusque gratiam denegari. Nam ut, ait Apostolus Ephes. 2. *Erasmus natura filii iræ, sicut & ceteri*, hoc est digni iræ, itaque indigni gratiæ, & digni damnatione saltem negativâ: unde sequitur quod ait S. Augustinus in Enchiridio cap. 99. ut etiamsi nullus liberaretur, nemo rectè posset Dei vituperare justitiam; & qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione justissimâ derelictis, ostenderetur quid meruisset universa conspersio, & quò etiam istos debitum Dei iudicium duceret, nisi ejus indebita misericordia subveniret. Ideò idem lib. de Prædestinatione Satorum cap. 9. sic loquitur, agens de fide: Cur autem non omnibus detur, fidelem movere non debet, qui credit ex uno omnes esse in condemnationem, sine dubio justissimam, ita ut nulla Dei esset justa reprehensio, etiam si nullus inde liberaretur. Et Epistolâ 205. ad Sixtum: Ubi universa massa, meritò damnata est, contumeliam debitam reddit justitia, honorem donat indebitum gratiæ, non meriti prærogativa: & proinde negat figmentum dicere posse, quare sic me fecisti: cum habeat potestatem ex eadem massa, facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam. Et ea causa est cur sint plures Reptobi, quàm Prædestinati. Id notavit Augustinus lib. 21. de Civit. cap. 12. Si omnes remaneret in pœnis justæ damnationis, in nullo appareret misericors gratia redimentis: rursus si omnes à tenebris transferrentur ad lucem, in nullo appareret severitas ultionis: in quâ propterea multo plures, quàm in illâ sunt, ut sic ostendatur quid omnibus deberetur. Idem in Epist. 157. ad Optatum. Tam multos nasci voluit, quos ad suam gratiam non pertinere præscivit, ut multitudine incomparabili, plures sint illis quos in regni sui gloriam, filios tuos promissionis, prædestinare dignatus est;

ut etiam ipsâ rejectorum multitudine ostenderetur, quàm nullius momenti sit apud Deum justum, quantalibet numerositas justissimè damnatorum; atque ut hinc quoque intelligant, qui ex ipsâ damnatione redimuntur, hoc esse debitum massæ illi universæ, quod tam magnæ parti ejus redditum cernerent.

Quoad alteram causam quæ petitur ex libertate: Cum Deus voluerit homines salvare per merita, voluit etiam eorum salutem, eorum libertati gratiæ adiutæ relinquere: nam si deesset libertas, nullum esset meritum; si deesset gratiæ, nulla esset potentia. En quomodo sequitur multos damnari abusu libertatis. Hoc significavit Christus parabolâ invitatorum ad cœnam, de quorum maximâ parte dictum est: *Et cœperunt omnes simul exire*, hoc est, noluerunt venire. Hic autem modus est omnium perfectissimus, & convenientissimus, licet per accidens sequatur multorum damnatio: sed uti dicitur Olee 13. *Perditio tua ex te Israël, tantummodo in me auxilium tuum*. Hactenus de causis.

Dico 4. Sic homines inter se divisos esse prædestinatione, ut tamen nullus sit inter homines seu Prædestinatos seu Reptobos, cui Deus sincerè non voluerit salutem æternam, & cui non dederit media convenientia ad salutem consequendam.

1. Pars de Prædestinatis facile patet: Quia Prædestinati perveniunt ad gloriam, quæ cū eorum vires superet, ad eam transmitti debent, non possunt autem ab alio, nisi à Deo: quia illa finis est supernaturalis, nullus autem finis acquiritur, nisi per media, illa verò debent esse proportionata fini, igitur debent esse supernaturalia, & consequenter superant & vires, & meritum creaturæ, & propterea à Deo dari debent. Proinde verum est quod dixi, Deum prædestinatis sincerè voluisse salutem, & illis dedisse media apta ad eam assequendam; & hoc est quod dixit Evangelium

nostrum. *Oyes mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum.*

2. Pars probatur, de Reprobis: 1. Ex variis locis Scripturæ Ezech. 18. *Nunquid voluntatis mea est mors impi, dicit Dominus, & non ut convertatur à viis suis, & vivat? & in fine capit. Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus, revertimini, & vivite: Ibid. cap. 33. Vivo ego dicit Dominus, nolo mortem impi, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat: convertimini, &c. quare moriemini in quibus verbis non solum continetur declaratio Divinæ voluntatis circa salutem etiam reprobatorum, sed etiam promissio salutis. Vnde Cælestinus I. Epist. 2. ad Episcop. Gall. cap. 1. colligit Deum semper esse paratissimum ad subveniendum & provocandum ad pœnitentiam. Matth. 18. *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis: ubi Hieronymus: Quotiescunque perierit aliquis ex pusillis, nō voluntate Patris perit. S. Thom. in comment. proptio: Minus dicit, & potius significat, quia voluntas ejus est, ut salventur: Id patet ex contextu, est enim conclusio collecta ex parabola de centū ovibus & unā errante. 2. Petri 3. *Patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti; ubi notandum est negationem positam cum affirmatione, nullum pati exceptionem 1. ad Timoth. 4. *Qui est Salvator omnium, maxime fidelium: unde constat non fuisse tantum Salvatorem eorum qui crediderunt, sed etiam aliorum, licet peculiari modo fuerit fidelium. Isaïæ 65. *Expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem mihi: Jobi 24. *Dedit ei locum pœnitentia, & ipse abutitur ad superbiam: Et Apocal. 2. *Dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere: 2. Reg. cap. 4. *Neque vult Deus perire animam, sed retract. et cogitans, ne penitus pereat, qui abjectus est.********

2. Probatur. Quia loca allata ex Scriptu-

ris neminem excipiunt ab illā generalitate, quam verba continent, sed sine exceptione loquuntur de omnibus hominibus, de eorum salute, conversione, & æterna vita.

3. Probatur. Quia quando & Paulus 1. ad Tim. 2. iubet orationes fieri pro omnibus hominibus, non sunt excipiendi Reprobi, sed pro illis etiam orandum est, igitur non minus est universalis voluntas Dei, omnes homines salvandi. Consequentia probatur. Quia ab universalitate hujusmodi voluntatis divinæ Paulus probat universalem salutem orationis, dicens, *Obsecro &c. fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, &c. hoc enim bonum est & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: Chrysost. homil. 7. in 1. ad Tim. 2. Imitate Deum, si omnes ille vult salvos fieri, pro omnibus oportet orare: illius & tu concorda voluntati.*

4. Probatur. Quia SS. PP. agentes de preceptis quibusdam reprobis, ut de Pharaone, Esau, rebellibus Israëlitis, Juda, Gentilibus, Idololatriis, docent Deum illis non desuisse, sed modis omnibus eorum procurasse salutem. verum illos id noluisse: secundum illud Isaïæ 5. *Quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? exp. et avi ut feceret uvas, fecit autem labruscas & cap. 65. *Expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem mihi: Et Matth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas: & noluit? Certè Ambros. lib. de Parad. cap. 8. ex vocatione Judæ ad Apostolatam ait Christum ostendisse, quod voluerit omnes salvare. Venerat (ait) Dominus Jesus, omnes salvos facere peccatores: etiam circa impios ostendere debuit suam voluntatem, & ideo nec proditorum debuit præterire, ut adverterent omnes quod in electione etiam proditoris sui***

servandorum omnium insigne præstitit. Et post pauca. Quod in Deo fuit, omnibus ostendit; quòd omnes voluit liberare.

5. Probatur. Quia omnes affectus quos Scriptura metaphoricè tribuit Deo, circa Reprobos damnationem, ut sunt ira, tristitia, coactio seu compulsio, zelus, odium, pœnitentia; ostendunt Deum præoptasse salutem eorum qui damnantur, quos invitus damnavit.

6. Probatur. Quia etiam Reprobis præcipitur ut curam agant suæ salutis, & graviter peccant, cum id non faciunt: Sed hæc obligatio & cura, per se tendit ad consecutionem vitæ æternæ: igitur ad hanc diriguntur.

Jam quod illa voluntas Dei salvandi Reprobos fuerit sincera & efficax. Probatur 1. Quia illa voluntas est vera & sincera quæ ex parte volentis & desiderantis tribuit efficaciter quidquid requiritur ad obtinendû effectum, ita ut per Deum non sit quò minus sequatur effectus: Itaque hæc Dei voluntas, non tantum terminatur ad media, sed etiam intendit finem, quantum est ex parte Dei efficaciter, ita ut verissimum sit nihil deesse voluntati divinæ, quò minus efficaciter obtineatur salus, si homo vellet divinam voluntatem sequi.

Probatur 2. Quoniam omnia media salutis, non solum Prædestinatis, sed etiam Præscitis Deus concedere voluit, nec tantum materialiter, sed etiam formaliter, prout ex se sunt media salutis: ergo voluntas salvandi homines, etiam Præscitos fuit, efficax, quantum fuit præcisè ex parte Dei. Et certè illis omnia paravit media, & communissima,

ut Redemptionem, Christi mortem, merita ejus & orationem, mandata, Sacramenta, consilia, &c. & particularia, ut sunt gratiæ exteriores, & interiores, quæ nulli unquam denegantur.

Vnde sequitur 1. Nullum posse de Deo conqueri: Nam nihil omisit quod esset necessarium, secundum illud Isaiæ 5. *Quid est quòd ultra debui facere vineæ meæ, & non feci?*

2. Nullum esse qui non sit plurimum Deo obnoxius: Nam simpliciter loquendo Deus nulli debebat vel gloriam vel gratiam, tum propter peccatum originale tum propter actuale.

3. Nullum damnari nisi culpa sua: quia nemo nisi volens damnatur: unde ait Propheta, *Perditio tua ex te Israël.*

4. Itaque unicuique connitendum esse ut salvetur, secundum illud 1. Cor. 9. *Sic currite ut comprehendatis*: quod dicit Apostolus, postquam dixit, *multi quidem currunt, sed unus accipit bravium*: ut ostendat omnibus propositam esse palmam, sed ab illis auferri qui benè currunt, ad quod ipse omnes hortatur. Hoc ipsum dicere voluit Christus Matth. 11. cum dixit: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, quibus verbis significatur non ad unam gentem aut ad paucos redactum esse regnum cælorum, sed omnibus esse apertum & expositum: Vnde Lucas cap. 16. *Lex & Prophetæ usque ad Ioannem: ex eo regnum Evangelizatur, & omnis in illud vim facit.* Vtinam & nos, cum gratia Christi nos ad illud vocantis, faciamus.

Amen.

* *
* *